

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan
056/1416

7/425
18.12/2007

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 31/10/2007 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/425-977/2691 sayılı yazı,
b) Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü ifadeli, 12/11/2007 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/106-12-15/4271 sayılı yazı,
c) 26/11/2007 tarihli ve 1314 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde Başbakanlığa gönderilen ve ilgi (b) yazı ile Bakanlığımızca cevaplandırılması tensip olunan, Konya Milletvekili Atilla Kart tarafından Sayın Başbakan'a yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/425 Esas No.lu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (c) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali ŞAHİN
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (2 adet)

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

Sayın Atilla KART
Konya Milletvekili
T.B.M.M.

Sayın Başbakan'a yöneltilip Bakanlığımız koordinatörlüğünde cevaplandırılması tensip olunan 7/425 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

Ankara Valiliğinin 13/02/2007 tarihli ve 1371 sayılı yazısıyla, tüzüğü valilikçe onaylanmayan Yargıçlar ve Savcılar Birliği Derneğinin, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 60 ve 62. maddelerinde belirtilen şartlar oluşmadan 26/11/2006 tarihinde yaptığı genel kurul nedeniyle, dernek geçici yönetim kurulu hakkında 5253 sayılı Dernekler Kanununun 32. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince kanuni işlem yapılması ve genel kurulun iptalinin Ankara Cumhuriyet Başsavcılığından talep edildiği; Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2007/657 Basın Soruşturma No'lu evrakı üzerinden yürütülen soruşturma sonunda, Yargıçlar ve Savcılar Birliği Derneği Geçici Yönetim Kurulu Başkanı hakkındaki soruşturmanın 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 93. maddesi gereğince Sincan Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülmesi gerektiğinden bahisle yetkisizlik kararı verilerek dosyanın Sincan Cumhuriyet Başsavcılığına gönderildiği; derneğin geçici yönetim kurulu hakkında, Dernekler Kanununun 32. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince işlem yapılması ve genel kurulun iptaline ilişkin taleple ilgili yürütülen soruşturmanın devam ettiği; derneğin feshi ile ilgili soruşturmanın Sincan Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülmeyip, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütüldüğü; Sincan Cumhuriyet Başsavcılığının 28/11/2007 tarihli ve 2007/6487 Bak.Muh. sayılı yazısıyla;

Yargıçlar ve Savcılar Birliği Derneğinin, kuruluşundan itibaren faaliyetlerine devam etmekte olduğu, buna ilişkin iş ve işlemlerin diğer derneklerde olduğu gibi mevzuata uygun olarak yapıldığı; söz konusu derneğin faaliyetlerini yürütmesi ve tüzel kişiliğini sürdürmesi konusunda engeller çıkarılmasının söz konusu olmadığı; İçişleri Bakanlığı, Dernekler Dairesi Başkanlığının 03/12/2007 tarihli ve 3781 sayılı yazısıyla;

bildirilmiştir.

Bilindiği gibi;

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun;

“Bir suçun işlendiğini öğrenen Cumhuriyet savcısının görevi” kenar başlıklı 160. maddesinde;

“(1) Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar.

(2) Cumhuriyet savcısı, maddî gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adli kolluk görevlileri marifetiyle, şüphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almakla ve şüphelinin haklarını korumakla yükümlüdür.”

“Cumhuriyet savcısının görev ve yetkileri” kenar başlıklı 161. maddesinde;

“(1) Cumhuriyet savcısı, doğrudan doğruya veya emrindeki adli kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırmayı yapabilir; yukarıdaki maddede yazılı sonuçlara varmak için bütün kamu görevlilerinden her türlü bilgiyi isteyebilir. Cumhuriyet savcısı, adli görevi gereğince nezdinde görev yaptığı mahkemenin yargı çevresi dışında bir işlem yapmak ihtiyacı ortaya çıkınca, bu hususta o yer Cumhuriyet savcısından söz konusu işlemi yapmasını ister.

(2) Adli kolluk görevlileri, el koydukları olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri emrinde çalıştıkları Cumhuriyet savcısına derhâl bildirmek ve bu Cumhuriyet savcısının adliyeyle ilişkin bütün emirlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlüdür.

(3) Cumhuriyet savcısı, adli kolluk görevlilerine emirleri yazılı; acele hâllerde, sözlü olarak verir. Sözlü emir, en kısa sürede yazılı olarak da bildirilir.

(4) Diğer kamu görevlileri de, yürütülmekte olan soruşturma kapsamında ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri, talep eden Cumhuriyet savcısına vakit geçirmeksizin temin etmekle yükümlüdür.

(5) Kanun tarafından kendilerine verilen veya kanun dairesinde kendilerinden istenen adliye ile ilgili görev veya işlerde kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kamu görevlileri ile Cumhuriyet savcılarının sözlü veya yazılı istem ve emirlerini yapmakta kötüye kullanma veya ihmalleri görülen kolluk âmir ve memurları hakkında Cumhuriyet savcılarınca doğrudan doğruya soruşturma yapılır. Vali ve kaymakamlar hakkında 2.12.1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri, en üst dereceli kolluk amirleri hakkında ise, hâkimlerin görevlerinden dolayı tâbi oldukları yargılama usulü uygulanır.

(6) Ağır cezayı gerektiren suçüstü hâllerinde, bu Kanunun hükümleri uygulanmak koşuluyla, vali ve kaymakamların kişisel suçlarından dolayı haklarında genel hükümlere göre soruşturma yapılması kaymakamların mensup oldukları il ve valilerin buldukları ile en yakın il Cumhuriyet başsavcısına aittir. Bu suçlarda kovuşturma yapmaya, soruşturmanın yapıldığı yerin görevli mahkemesi yetkilidir.”

Hükümleri yer almakta olup, mülga 04/04/1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 148. maddesinde düzenlenen “Kamu davasını açmak için Adalet Bakanı Cumhuriyet savcısına emir verebilir.” hükmünün 14/07/2004 tarihli ve 5219 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 3. maddesi ile yürürlükten kaldırılması ve benzer bir hükmün 04/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda da yer almaması nedeniyle 5271 sayılı Kanunun 170. maddesinin birinci fıkrasındaki “Kamu davası açma görevi, Cumhuriyet savcısı tarafından yerine getirilir.” hükmü ile 160. maddesinin birinci fıkrasındaki “Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davası açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar.” hükümleri çerçevesinde kamu davasının açılması konusunda Adalet Bakanının Cumhuriyet savcısına emir verme yetkisi bulunmamaktadır. Kamu davasının açılması konusunda görevli ve yetkili kılınan makam Cumhuriyet savcılıkları olup, bu bağlamda telkinde bulunulması yada talimat verilmesi de söz konusu değildir.

Öte yandan;

Anayasanın 98. maddesinin ikinci fıkrasında, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgi edinme ve denetim yollarından biri olan "soru"nun, Bakanlar Kurulu adına, sözlü veya yazılı olarak cevaplandırılmak üzere Başbakan veya bakanlardan bilgi istemekten ibaret olduğu; aynı maddenin son fıkrasında da soru ile ilgili önergelerin verilme şekli, içeriği ve kapsamı ile cevaplandırılma, görüşme ve araştırma yöntemlerinin Meclis İçtüzüğü ile düzenleneceğinin öngörüldüğü;

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün;

"Soru" kenar başlıklı 96. maddesinde "soru"nun kısa, gerekçesiz ve kişisel görüş ileri sürülmeksizin; kişilik ve özel yaşama ilişkin konuları içermeyen bir önerge ile Hükümet adına sözlü veya yazılı olarak cevaplandırılmak üzere, Başbakan veya bir bakandan açık ve belli konular hakkında "bilgi istemek"ten ibaret olduğunun belirtildiği;

"Sorulamayacak konular" kenar başlıklı 97. maddesinde de; başka bir kaynaktan kolayca öğrenilmesi mümkün olan konular ile tek amacı istişare sağlanmaktan ibaret konuların ve konusu evvelce Başkanlığa verilmiş gensoru önergesiyle aynı olan soruların sorulamayacağına hükme bağlandığı;

Malûmlardır.

Anayasanın ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün yukarıda belirtilen hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, kişisel görüş ileri sürülmek suretiyle düşünce öğrenmeyi amaçlayan, bilgi istemeye yönelik olmadığı anlaşılan (1) nolu sorunun cevaplandırılması yasal olarak mümkün görülememiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali ŞAHİN
Bakan